

Č. 11.198.

Pojištění pensijní: Nelze odepřít rozhodnutí o pensijní povinnosti pojistné poukazem na § 73 odst. 7 pens. zák. č. 89/20 Sb. a § 5 odst. 5 pens. zák. č. 26/1929 Sb. z důvodu, že nebyla podána ohláška dříve než nastala pojistná událost.

(Nález ze dne 6. dubna 1934 č. 6873.)

Prejudikatura: Boh. A 9794/32.

Věc: Všeobecný pensijní ústav v Praze proti ministerstvu sociální péče o pensijní pojištění.

Výrok: Nař. rozhodnutí se zrušuje pro nezákonnost.

Důvody: Úřadovna A Všeobecného pensijního ústavu v Praze prohlásila výměrem z 1. března 1930 Alfonse J. k jeho žádosti po dobu jeho zaměstnání jako skladníka u firmy »Naftaspol, akc. spol. v Praze, filiálka v H.«, od 20. června 1923 do 15. listopadu 1924 za pojištěním povinná ve smyslu § 1 zák. z 5. února 1920 č. 89 Sb. a zák. z 21. února 1929 č. 26 Sb. a podotkla, že výměrem tímto se nerozhoduje ani o předepsání premií ani o započitatelnosti této doby pro výměru pojistných plnění. Na odvolání firmy zem. úřad v Praze rozhodnutím z 13. ledna 1931 tento výměr zrušil z těchto důvodů: Výměr úřadovny A byl vydán, jak je patrné z jejího vyjádření z 2. ledna 1931, teprve v době, kdy Alfons J. byl již invalidním (utrpěl totiž otřes nervů při výbuchu benzínu dne 3. června 1925). Před tímto úrazem nebyl k pensijnímu pojištění vůbec přihlášen. Podle § 73 odst. 7 pens. zák. č. 89/1920 Sb. a podle § 5 odst. 5 pens. zák. č. 26/1929 Sb. jsou však veškeré ohlášky, stanou-li se po vzniku pojistné události, nepřipustny, a jest tedy jakékoli dodatečné provedení pensijního pojištění A. J. po jeho invaliditě tímto výslovným ustanovením zcela vyloučeno. Byl by tedy výrok o pojistné povinnosti jeho významu pouze akademického. Proti vydávání pouhých akademických výměrů nebo rozhodnutí mluví však všeobecná zásada správního řízení, neboť pro správní řízení dlužno zastávati všeobecnou zásadu, že zahájení řízení a rozhodování má míti konkrétní podklad, a že správní úřady nejsou povinny rozhodovati jen teoreticky nebo k pouhému uklidnění stran. Vzhledem k tomu měla úřadovna ohlášku učiněnou po vzniku pojistné události odmítnouti a do merita otázky pojistné povinnosti A. J. se nepouštěti.

Odvolání, jež z tohoto rozhodnutí podal A. J. a Úřadovna A v Praze, min. soc. péče nař. rozhodnutím nevyhovělo z důvodů uvedených zem. úřadem, k nimž dodalo ještě toto: Poukaz úřadovny na nál. z 30. září 1930 č. 15076 není přílehlavý, neboť nss, popíraje v tomto nálezu, že by výměr úřadovny, zjišťující po vzniku pojistného případu pojistnou povinnost zaměstnancovu a opatřený klausulí: »Výměrem tímto se nerozhoduje ani o předepsání premií ani o započitatelnosti doby této pro výměru pojistných plnění«, byl výměrem pouze akademickým, t. j. vý-

měrem, jenž není způsobilý dotknouti se subjektivních práv stěžujících si stran — neměl vůbec příležitosti zabývat se otázkou, zda vydání výměrů in abstracto je přípustno čili nic. Min. soc. péče nesdílí ovšem názor nss-u, že by výměr úřadovny, opatřený zmíněnou klausulí, nebyl výměrem pouze akademickým, neboť klausulí tu připojila úřadovna k výměru právě jen za tím účelem, aby tuto jeho akademickou povahu jasně zdůraznila, a nikoli tedy proto, jak mylně soudí nss, aby si vyhradila snad později předepsati na podkladě tohoto zjišťovacího výroku zaměstnavateli ušlé pojistné premie. Vyvozovati takovéto materielněprávní důsledky ze svého výroku neměla úřadovna zajisté nikdy na mysli, neboť postup ten by se zřejmě přičil duchu § 73 odst. 7 zák. č. 89/1920 Sb., resp. § 5 odst. 5 zák. č. 26/1929 Sb., jak ostatně úřadovna sama výslovně konstatuje v 5. odst. svého min. odvolání. Je-li pak sporný výměr úřadovny — jak právě dovozeno — skutečně jen in abstracto vydán, pak nemůže min. soc. péče než odkázati znovu na správné vývody rozhodnutí zem. úřadu, jež mají vydatnou oporu též v judikatuře nejvyššího soudu v Brně. Je to zejména jeho rozhodnutí z 8. září 1928 R VI 1877/27 (č. 8286 sbírky judikátů, roč. X.), podle něhož »není úkolem úřadů správních řešiti in abstracto otázky veřejného práva za tím účelem, aby se pak strany mohly dovolávati výroku správního úřadu ve sporu o nárocích soukromoprávních. Odchylka od této zásady musila by býti stanovena zákonem. Není však zákonného předpisu, který by správním úřadům ukládal, aby řešily otázku pojistné povinnosti jako otázku předurčující pro soukromosprávní spor o náhradu škody, vzešlé opominutím přihlášky k pensijnímu pojištění. Je věcí soudu, aby si v případném soukromoprávním sporu řešil sám prejudiciální otázku pojistné povinnosti žalobcovy.«

O stížnosti, jež vytýká tomuto rozhodnutí nezákonnost, uvažoval nss takto:

Na sporu jest otázka, zda Úřadovna A Všeobecného pensijního ústavu v Praze byla vůbec oprávněna vysloviti pensijní pojistnou povinnost A. J., ačkoliv A. J. utrpěl úraz, následkem něhož stal se invalidním, dne 3. června 1925, tedy v době před vydáním výměru, kterým jeho pojistná povinnost byla vyslovena. Úřadovna vydala svůj výměr dne 1. března 1930, tedy již za účinnosti nového pensijního zákona č. 26/1929 Sb. Spornou otázku posuzoval žal. úřad jak podle ustanovení § 73 odst. 7 zák. č. 89/1920 Sb., tak i podle § 5 odst. 5 zák. č. 26/1929 Sb., podle nichž po vzniku pojistné události (pojistného případu) jsou veškeré ohlášky nepřipustny (neúčinné), leč že nastala pojistná událost (pojistný případ) ve lhůtě stanovené pro podání ohlášky, a odpověděl na ni záporně.

Stížnost proti tomu namítá, že z doslovu tohoto ustanovení vyplývá jen tolik, že ohláška, učiněná po vzniku pojistného případu, nemá vlivu na pojistné nároky pojištěncovy. Tím však není řečeno, že by byla neplatná, a že by nebylo vůbec možno meritorně ji vyřídit. Citované ustanovení netýká se otázky, zda po pojistném případě lze o pojistné povinnosti rozhodnouti. Stížnost dovozuje, že ohláška není jediným podkladem pro toto rozhodnutí, nýbrž pouze jedním druhem spisového ma-

teriálu, na jehož základě úřadovna vydává výměr o pojistné povinnosti, který lze vydati také bez ohlášky učiněné zaměstnavatelem nebo zaměstnancem, jak to vyplývá z § 12 pens. zák. Ustanovení § 5 odst. 5 nevyklučuje proto, aby úřadovna vydala výměr o pojistné povinnosti po vzniku pojistného případu, k čemuž jest podle § 125 k žádosti strany, která má na tom právní zájem, dokonce povinna. Právní zájem zaměstnancův jest pak dán již faktem, že byl ve služebním poměru. K tomu, aby zkoumal, zda výměr o pojistné povinnosti, jehož vydání se zaměstnanec domáhá, bude mít pro něho také praktický význam, což bude po případě záviseti na jeho vůli, nositel pojištění po zákonu není ani oprávněn. Těmito vývody dospívá stížnost k závěru, že stanovisko žal. úřadu, opřené o § 5 odst. 5 pens. zák., nesrovnává se se zákonem.

Stížnosti není možno upřítí oprávněnost. Pensijní zákon č. 89/1920 Sb. obsahoval v § 73 odst. 7 ustanovení, že po vzniku pojistné události jsou veškeré ohlášky podle odst. 1 a 2 již nepřipustny, a okolnosti do té doby neohlášené pro nárok pojistný nerozhodny, leč že nastala pojistná událost ve lhůtě, stanovené zákonem pro ohlášku. Výkladem a dosahem této normy zabýval se nss již v nál. Boh. A 9794/32, v němž vyslovil právní názor, že nelze odepřítí rozhodnutí o pensijní povinnosti pojistné poukazem na § 73 odst. 7 zák. č. 89/20 Sb. z důvodu, že nebyla podána ohláška než nastala pojistná událost. Předpis § 73 odst. 7 tohoto zák. byl ve své podstatě převzat také do 5. odst. § 5 nového pens. zák. (srov. důvodovou zprávu k vládnímu návrhu jeho, tisk 1705 posl. sněmovny Nár. shrom. 1928) ve znění shora citovaném. Ze srovnání jeho doslovu s doslovem obdobného předpisu 7. odst. § 73 zák. č. 89/1920 Sb. plyne, že jde tu patrně toliko o změny stylistické, jejichž účelem bylo jen stručnější a vhodnější vyjádření téže myšlenky. Touto stylistickou úpravou nebylo a ani nemělo býti nic změněno na podstatě, právním významu a dosahu řečené normy, zejména nebylo by možno nic dovozovati z toho, že výraz »nepřipustny«, použitý o oněch ohláškách v zákoně starém, byl v zákoně novém nahrazen slovem »neúčinné«. Měloť touto záměnou zřejmě býti jen vystižněji vyjádřeno, že dotčené ohlášky nemohou mít materiálně právní účinky. Nebylo tím však stanoveno, že by úřadovna ohlášky učiněné po vzniku pojistného případu musila z tohoto důvodu odmítnouti bez meritorního vyřízení a nesměla je přijmouti a vydati o nich výměry o pojistné povinnosti podle oprávnění příslušejícího jí podle § 84 odst. 6 lit. a) pens. zák., třebaš výměry ty mohly mít jen právní povahu výroků určujících, ať pozitivních či negativních.

Se zřetelem k tomu, že na normě, obsažené již v § 73 odst. 7 zák. č. 89/1920 Sb. a převzaté také do § 5 odst. 5 zák. č. 26/1929 Sb., podle těchto úvah nebylo v podstatě nic změněno, platí také pro nynější právní stav všechny důvody, o něž opřen byl právní názor vyslovený ve shora cit. nál., při němž nss setrvává i v nynějším sporu. K důvodům těm budiž pak ještě doloženo toto:

Stanovisko žal. úřadu lze s hlediska nyní platného ustanovení § 5 odst. 5 pens. zák. uznati tím méně správným, přihlédne-li se k tomu, že se zde nemluví již ani o nepřipustnosti ohlášek jako v zákoně sta-

rém, nýbrž jen o neúčinnosti jich, kterýmžto výrazem naznačuje se, jak bylo již řečeno, jen vyloučení materielněprávních účinků pojištění. Pro řešení sporné otázky nemá právního významu ani skutečnost, že ve výměru úřadovny bylo uvedeno, že se jím nerozhoduje ani o předepsání premií ani o započitatelnosti doby pro vyměření pojistných plnění, neboť tímto dodatkem vyslovila úřadovna toliko, že ze svého předcházejícího pozitivního určovacího výroku o pensijní pojistné povinnosti J-ovy v uvedené době nevyvozuje žádných materielněprávních účinků v příčině pojistných premií a plnění. Vyjádřila tím tedy jen konkrétně to, co ustanovuje pensijní zákon sám v § 5 odst. 5, totiž že ohláška podaná A. J. je neúčinná, poněvadž se stala až po úrazu, jenž způsobil jeho invaliditu, tedy po vzniku pojistného případu. Nejde ani o výměr vydaný in abstracto, nýbrž o výměr vyslovující zcela konkrétně pensijní povinnost určité osoby, v určitém zaměstnání a v určité době.

Těmito úvahami dospěl nss k závěru, že právní názor žal. úřadu, na němž jest založeno nař. rozhodnutí, nelze dovoditi ani z § 73 odst. 7 zák. č. 89/20 Sb., ani z § 5 odst. 5 zák. č. 26/29 Sb., za kteréhožto stavu netřeba řešiti, zda úřad vzhledem k daným skutečnostem konkrétního případu se vůbec mohl dovolati také posléz uvedeného předpisu a zrušil proto nař. rozhodnutí podle § 7 zák. o ss.

Č. 11.199.

Učitelstvo: I. * Platnost čl. IV zákona č. 306/1920 Sb. stran výběru uchazečů o definitivní místa učitelská na veřejných školách obecných a občanských nebyla na území Podkarpatské Rusi rozšířena ani výnosem min. škol. z 24. ledna 1931 č. 173.119/30/I (Věstník č. 21 z r. 1931). — II. * Ustanovení § 74 bod 1 posl. odst. instrukce pro škol. inspektory (výnos uher. min. vyuč. č. 70.000/1905, R. T. č. 107/1905) nezakládá přednostní právo učitelů při obsazování učitelských míst.

(Nález ze dne 7. dubna 1934 č. 6875.)

Prejudikatura: ad I.: Boh. A 8224/29.

Věc: Ivan Š. ve V. (adv. Dr Emil Valnický z Mukačeva) proti ministerstvu školství a národní osvěty o obsazení místa správce státní lidové školy ve V.

Výrok: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

Důvody: Výnosem ze 4. srpna 1931 propůjčilo min. škol. místo správce státní obecné školy ve V., o něž se ucházel také st-I, definitivně Josefu B., tehdejšímu definitivnímu učiteli na státní obecné škole v R.

St-I dovozuje ve stížnosti, podané na tento výnos, že pominutím st-Ie při obsazení uvedeného místa porušeny byly předpisy výnosu min. škol. z 24. ledna 1931 č. 173.119/30-I (publikovaného ve Věstníku min. škol. č. 21 z r. 1931) a nař. uher. min. kultu č. 70.000/1905. Stížnost tuto uznal nss bezdůvodnou.